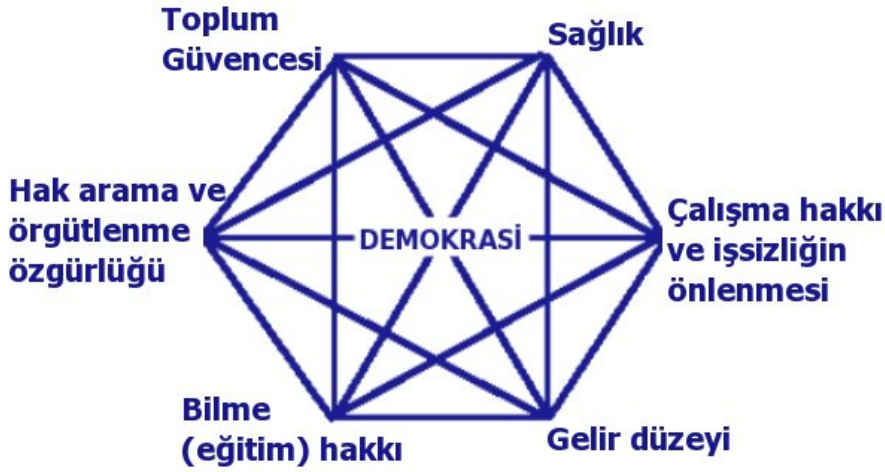

Demos+ Kratos = DEMOKRASİ! (2. Bölüm)

İçeriği Yazan: [İlker EKİCİ](#) [1] Zaman: Salı, 22/02/2011 - 14:38

Referans İçerik: [Demos + Kratos = Demokrasi \(1.Bölüm\)](#) [2]

Bir önceki bölümde demokrasinin genel özelliklerini irdelerken bu bölümde ise çeşitli demokrasi

türlerini ana sınıflandırması başlığı altında paylaşıyorum.

2. Bölüm:

DEMOKRASİNİN TÜRLERİ

Genel anlamda demokrasi türlerini iki başlık altında toplamamız mümkündür:

A) BATI TİPİ DEMOKRASİ

B) MARKSİST MODEL DEMOKRASİLERİ

A) BATI TİPİ DEMOKRASİLER

Batı tipi demokrasiler çoğulculuk ilkesi üzerine şekillenmektedir. Bu

demokrasilerin özüne bakıldığında üç kavrama vurgu yapıldığını görmekteyiz.

Bunlar: parlamento düzeni, çok partililik, seçim.
Günümüzdeki demokrasi anlayışının sadece siyasal boyuta indirilmesi, yani

halka temsil yetkisi üzerinde söz verilmesi demokrasi anlayışımızın sadece

siyasal boyutta olduğunu, yaşam felsefesi olarak demokrasiden uzak

kaldığımızı da eklemek gerekmektedir.

Oysaki demokrasi gerek siyasal yönetim biçimi, gerekse yaşam felsefesiyle

birlikte değerlendirilmelidir.

A.1. ÇEŞİTLİ ANLAMLARIYLA DEMOKRASİ TÜRLERİ

A.1.1)DOĞRUDAN(ASIL) DEMOKRASİ:

Bu modelde esas olan parlamenter anlayıştır. Kısaca siyasi kararların,

doğrudan doğruya bütün yurttaşların oy çokluğuyla alındığı bir hükümet

şeklidir. Bu tür demokrasi modeline en iyi örnek olarak Eski Yunan polisleri

verilebilmektedir. Nüfusu az olan Yunan polislerinde kararlar halkın doğrudan

yönetiminde söz sahibi olduğu bir mecliste, Halk meclisinde alınırdı. Özellikle

de Atina ve Isparta polislerindeki demokrasi uygulamaları doğrudan

demokrasinin en iyi örneklerini oluşturmaktadır. Günümüzde doğrudan

demokrasi uygulamasına örnek verilebilecek bir devlet yoktur. Bunun sebebi

nüfusun aşırı şekilde fazlalığıdır. Milyonla ifade edilen ülkelerin var olduğu

günümüz dünyası bu demokrasi modelinin uygulanabilirliğini imkânsız

kılmıştır.

A.1.2) TEMSİLİ DEMOKRASİ:

Yurttaşların, siyasi haklarını doğrudan kendileri tarafından değil de

kendilerinin seçtiği temsilcileri vasıtasıyla korunup kullanıldığı bir türdür.

Çağdaş dünyada karşımıza çıkan ve günümüz şartlarıyla kabul gören bir

türdür.

Temsili demokraside halk, temsilcilerini belirli bir anlayış çerçevesinde ele

alır. Bu anlayış bazen siyasi rant bazen de medya yoluyla yurttaşlara

yansıtılarak, yurttaşların hür iradeleriyle karar vermesine engel teşkil edebilir.

Yurttaşların belirlediği temsilciler parlamento adı verilen meclislerde(halk

meclisi veya İngiltere de olduğu gibi ikili meclis) yetkileri Halk adına

kullanırlar.

Halkın bu süreçte temsilcilerini belirleme yolu, hiç şüphesiz seçimden geçer.

Eşit şartlar altında yapılan yarışlarda halk, kendisine en yakın düşünceye

sahip olan adaylara kendisini temsil yetkisini verir. Bu temsil yetkisi

parlamenter sistemde partiler nezdinde olabileceği gibi bağımsız temsilciler

nezdinde de gerçekleştirilebilir.

Temsili demokrasi; uygulanabilirlik açısından hem en kolay, hem de en zor bir

yönetim biçimidir. Kolaydır çünkü eşit şartlar altında gerçekleştirilen

seçimlerde en yüksek oyu alanların halk adına iktidar olma imkânı vardır.

Parlamenteerler kendilerine verilen yetkinin bilincindedirler.

Temsili demokrasinin zorluğu birkaç başlık altında değeriendirilebilir. Bu

zorluklardan bahsetmek gerekirse;

Birincisi demokratik süreci zora sokan grup eylemleridir. Buna örnek olarak

baskı gruplarının, çok uluslu şirketlerin, hatta ordunun gerçekleştirdiği

eylemler sayılabilir.

Baskı grupları, kendisinin istediği şekilde iktidar organlarına karar alınması

yönünde baskı uygular. Bu baskının güvencesi ise kitle tipi baskı gruplarında

örgütün sayısı, kadro tipi baskı gruplarında ise örgüt üyelerinin niteliği (mali

güç, itibar v.s.) ile gerçekleşir.

Ordunun rolüne gelince...

Ordu elinde bulundurduğu gerek askeri gerekse toplumdaki otoritesi ile

demokratik karar alma sürecine müdahalede bulunabilir. Ordunun bu rolü,

mevcut siyasal düzeni korumak veya düzendeki yanlışlıkları düzeltmek adına

gerçekleşir. Tabii ordu eliyle demokrasiye yapılacak müdahaleler az gelişmiş

ve gelişmekte olan ülkelerde görülen bir tiptir.

Bir başka sorun ise; yöneticiler ile yönetilenler arasındaki kopukluğa dayanır.

Geçmiş bölümlerde de değindiğimiz üzere temsili demokrasilerde yurttaş

eğer temsilcilerini denetleme mekanizmasından yoksun kalırsa, yabancılaşıma

kaçınılmaz olarak başlayacaktır. Yönetilenin yöneticilere yabancılaşması onu,

kendini ispatlama yönüne sevk edecektir. Bu bireysel anlamda tepkiselliğe

iterken toplumda onun gibi düşünenlerle birlikteliği bu tepkisellikleri

eylemselliğe dönüştürecektir. Bu eylemsellik milliyetçilik boyutuyla kendini

gösterecektir.

Murat Mert'e göre; siyasi karar alma süreçlerine aktif katılım boyutunda

ortaya çıkan bu "temsil krizi"; herhangi bir siyasi toplumda, demokratik

süreçlerin kurumsallaşma düzeyinden, sağlam ve sağlıklı temeller üzerinde

yükselen siyasi parti sistemine, hakların etkin biçimde kullanımını ören

anayasal güvenceler sisteminin yerleşikliğinden, siyasi kültürün süreklilik arz

eden kırılganlığına uzanan oldukça geniş kapsamlı bir siyasi süreçler

problemselliği dâhilinde ele alınabilecek bir konu olarak karşımıza

çıkmaktadır.

Â.1.3) LİBERAL DEMOKRASİ:

Kısaca çoğunluğun iktidarını, azınlığında haklarını güvence altına alan

anayasa hükümleriyle sınırlanmış demokrasi çeşididir. Liberal demokrasi

kavramı özellikle 19. y.y. ile kavramlaşmış bir tür olarak karşımıza

çıkılmaktadır. Sanayi devrimi sonrası artan kapitalist hareketler böylesi bir

anlayışı yaratmıştır desek yanlışmış olmayız. Ama unutulmaması gereken bir

dönüm noktası da hiç şüphe yok ki Fransız Devrimi sonrası ortaya çıkan

özgürlük anlayışının bu kavrama yaptığı katkıdır. Özellikle demokrasinin

sadece iktidarı koruyup kollayan bir rejim olmadığı aynı zamanda azınlıktaki

gruplara da belirli haklar tanıdığı sabittir.

Buna rağmen liberal devletin düşünce ikliminde şekillenen liberal demokrasi;

hükümetler üzerindeki en etkili denetimin hükümetleri seçen, bir sonraki

seçimde ise yeniden seçmeyebilecek olan seçmenlerden kaynaklanacağı

açıkken liberal düşünürler, seçmenlerin kimlerden oluşması gerektiği

konusunda bireysel özgürlük ülküsüyle bağdaşmayan bir tutarsızlığa

bürünerek liberal demokrasiye yapılan eleştirilerin mimarı oldular. Liberaller

eşit oy hakkı olmaması gerektiği bir aydının, filozofun, zenginin oy

bakımından daha güçlü olması gerektiği yönündeki görüşlerini daha gür bir

sesle dillendirerek liberal demokrasinin gelişim sürecini tıkamışlardır.

A.1.4) SOSYAL DEMOKRASİ:

Sosyal demokrasi; yönetim biçimi olmaktan çok bir yaşam biçimi olarak

karşımıza çıkmaktadır. Liberalizmin ve sosyalizmin değerlerinin sentezi olarak

şekillenen sosyal demokrasinin kökenleri Tocqueville' e kadar götürülebilir.

Tocqueville in Amerika gezisi sonrası Amerikan demokrasisinin toplumsal

ilkeleri – özellikle de statü eşitliği- nden çok etkilenmişti. Bu izlenimler sonucu

Tocqueville demokrasiyi aristokrasi ile karşılaştırmış ve 1848'e kadar

demokrasiyi siyasal form olarak değil, daha çok toplumsal durum tarzında

algılamıştır.

Sosyal demokrasiye bakıldığında hem ülkesel hem de ülkeler aşırı bir anlayış

olduğunu görmekteyiz. Sosyal demokrasi halkı için en iyi şartları oluşturmak

zorundadır. Bu amaçla gelişen çağı en iyi şekilde takip ederken liberalizmin

ilkelerinden, vatandaşlarına toplumsal düzen içerisinde ve siyasal süreçte

sağlam bir yer verme ve eşitlik vurgularıyla da sosyalizmden etkilenmektedir.

Sosyal demokrasi adı dolaylı biçimde toplumun omurgasını ve siyasal üst

yapısının alt yapısını meydana getiren topluma yayılmış topluluk ve birlikler

için de kullanılmaktadır.

Toparlamak gerekirse sosyal demokrasi bir yönetim modeli olmaktan ziyade

daha çok yurttaşlarına daha iyi bir yaşama imkânı sunan, özgürlüklerden

yana ama tüm bunları da devlete yüklenen çeşitli sıfatlarla yerine

getirebilecek bir anlayış olarak karşımıza çıkmaktadır diyebiliriz.

Yeri gelmişken belirtmekte fayda var, bizimde katıldığımız görüşe göre sosyal

demokrasi ile sosyalist demokrasi aynı şeyler değildir. Sosyal demokrasinin

ayırt edici temel özelliği onun yalnızca toplumsal düzeyde etkinlikte

bulunmasında değil, bir de kendi iç itihisapı ile etkin olma ve kendi içinde

oluşma yeteneğinde belirir. İşte sosyal demokrasinin siyaset dışı niteliği ve

onun sosyalist demokrasiden, sosyalist bir devletçe topluma zorla uygulanan

politikadan tümüyle farklı olmasının nedeni, en iyi biçimde bu ikinci açıdan

değerlendirilebilir. Sosyal demokrasi aşağıdan yukarıya doğru çıkar, sosyalist

demokrasi ise yukardan aşağıya doğru iner. Yani sosyal demokrasi halkın

istencine bağlıdır. Halk istediği için kısacası halk için uygulanır. Oysa sosyalist

demokrasi halka rağmen yönetici azınlık tarafından uygulanan bir sistemdir.

Daha da özetlemek gerekirse; sosyal demokrasi her şeyden önce bir yaşam

biçimidir, sosyalist demokrasi ise yönetim biçimi.

Sanayi devrimi sonrası yeni dünya düzeniyle demokrasi literatürüne girmiş bir

demokrasi türü olan Sanayi Demokrasisi hakkında da bilgi vermek gerekir.
A.1.5.SANAYİ DEMOKRASİSİ:

19. y.y. sonunda Sydney ve Beatrice Webb' in ortaya attıkları bir terimdir.

Özü, sanayi işletmeleri içindeki demokrasidir. Gerçekten Webb’ler fabrika işlik

düzeyinde işleyen mikro demokrasilerden başlayıp mesleki “işlevsel” temsile

kadar uzanacak olan kapsamlı bir sistem tasarlamışlardır. Bu sistem belirli bir

üst yapıyı öngörmekteydi. Üst yapının söz sahipliğine vurgu yapardı. Ama

zamanla üst yapıdan vazgeçilmiş bütün ilgi işçi için kendini yönetme birimi

olan sanayi işletmesi üzerine toplanmıştır. Bu şekliyle bakıldığında bizlere

Eski Yunan'daki doğrudan demokrasinin izlerini yansıtmaktadır.

Ve kısaca diğer demokrasi türlerine de değinirsek;

İktisadi demokrasi; çok yönlü dolayısıyla anlaşılması zor bir tür olarak

karşımıza çıkmaktadır. Anlaşılmazlığındaki bu zorluğu ortaya çıkaran mantık

ise; siyasal demokrasinin kendisini temelde hukuksal ve siyasal eşitlikle

sınırlaması ve sosyal demokrasinin ise statü eşitliği üzerinde durması

sabitken iktisadi demokrasiye bu süreçte düşen rolün ne olduğudur. Bu rol hiç

şüphesiz ki gelir eşitliğini sağlamaktır. Nitekim iktisadi demokrasi adından,

gelirin yeniden dağıtılması ile iktisadi fırsat ve koşullarda eşitliğin sağlanması

politikası güden bir demokrasi anlaşılır ki; bu da iktisadi demokrasinin tanımı

olabilir.

Bir diğer tür ise referandumlu demokrasidir.

A.1.6)REFERANDUMLU DEMOKRASİ:

Demos'un yani halkın sorunlar üzerinde bir araya gelerek değil de

referandum yoluyla tek tek karar verdikleri bir demokrasi türü olarak

karşımıza çıkmaktadır. Referandumlu demokrasi genelde doğrudan

demokrasinin bir alt dalıymış gibi gösterilmesine rağmen, gerçek olan sadece

benzerliklerinin olduğudur. Bu tür demokrasinin Eski Yunan da görüldüğü

belirtilmektedir. Ama kavramı açıklarken kullandığımız ilk cümle bu söylemi

yıkabilecek bir güçtedir. Halk bir araya gelmemektedir oysaki Eski Yunan'da

halk meclislerinin olduğunu biliyoruz. Halk karar alma sürecine doğrudan etki

edebiliyordu. Bunlara rağmen Eski Yunan demokrasisinin son dönemleri yani

Polis demokrasileri bu kavramın yaşadığı evren hakkında bize ışık

tutmaktadır.

Kısaca Anglo-sakson sistemindeki demokrasi anlayışından da bahsetmek

gerekirse temelleri 1215 yılına Magna Carta'ya giden Anglo sakson modelinin

günümüze kadar ki amacı; halkın krallara karşı korunması gerektiği üzerine

şekillenmektedir. Temelini çok partili hayatta görmekteyiz. Anglo Sakson

sisteminde demokratik süreç çok sancılı ve çok teorik tartışmalar ışığında yol

almıştır. Nitekim E. Burke' ün 1770 yılında kaleme aldığı Thoughts on the

Cause of the Present Discontents orijinal adlı bugünkü hoşnutsuzlukların

Nedeni üzerine düşünceler olarak Türkçeye çevrilen eserinde; Kral George'un

davranışlarının anayasanın sözüne değil, özüne aykırı olduğunu belirtmiş ve

ayrıca yazıda Burke'ün parti kavramını dayandırdığı yeni ve ünlü gerekçeye

de yer verilmiştir. Buna göre parti, iktidardayken yönetime tutarlılık

sağlayarak, muhalefetteyken de ilkeli bir eleştiriyle kral ile Parlamento

arasında anayasal bir bağ kurabilecek, kamusalılık ilkesi temelinde bir araya

gelmiş bir topluluktu.

Buradan görünen sonuç, parti kavramının Burke için neyi ifade ettiğidir. Ve

yine Burke'e göre parlamenter, vekil değil temsilci olmalıydı. Kuşkusuz

seçmenler onun yargıcı olmalı, o da seçmenlerinin çıkarlarına hizmet

etmeliydi. Ağırlıklı olarak krallığın yetkilerinin kısıtlanması ile ilgilenen Burke,

seçim sisteminde reform hareketlerine ancak koşullu bir destek sağlamıştı.

Yalnızca sayısal üstünlüğe iktidar hakkı tanıyan öğretilere karşı çıktı. Kralın

üstünlüğünün ve harcamalarının parlamentoca denetlenmesini öngören

ekonomik reform hareketinin önderlerinden biri olarak, tahtın nüfuzunu

azaltmaya yönelik çalışmalarda bulunarak, özellikle de İngiliz demokrasi

anlayışının şekillenmesinde rol oynamıştır. Günümüze bakıldığında iki gruplu

bir meclisi görmekteyiz: Bir tarafta halkın temsil edildiği (avam kamarası)

bölüm, diğer tarafta ise yönetici sınıfın var olduğu(lordlar kamarası) bölüm.

Çift parti sisteminin varlığından söz edebiliriz. Ancak şu unutulmamalıdır:

sadece iki parti yoktur. Birden çok parti arasından seçilen iki parti siyasal

yaşamda başrolü oynarlar. İki ana partinin var olması diğer partileri

zayıflatabileceği gibi tersi bir sürece de etki edebilir. Keza üçüncü bir parti,

yapacağı çalışmalarla iki partiden birinin yerini alabilir. Örnek olarak; İşçi

partisi verilebilir. İşçi partisi, Liberal partinin yerini alarak bu süreci kendi

lehine çevirmeyi başarmıştır.

Batı tipi demokrasi modellerinden sonra kısaca Marksist modeldeki demokrasi

anlayışından bahsedip toparlayalım.

B) MARKSİST DEMOKRASİ

Bu bölümde Marksizm ve demokrasi dengesi üzerine kısaca duracağız.

Marksizm, batı demokrasi modelini kesinlikle reddeder. Marksizm'e göre

toplumlar sınıflara bölünmüştür. Ve sınıflar arası bir mücadele vardır. Bu

sınıflar arası mücadele devlet i ortaya çıkarmıştır. Devlet Marksizm’de

egemen sınıfın kendi ayrıcalıklı durumunu sürdürebilmesi için, çoğunluğa

karşı verdiği mücadele de bir araçtır.
Marksizm'e göre demokrasi işçi sınıfının sosyalizmi kurmasıyla

gerçekleşecektir. İşçi sınıfı demokrasi mücadelesi içinde kendini geliştirecek,

olgunlaştıracak, demokrasi mücadelesini adım adım ilerleterek kesin zafere

hazırlanacaktır. Lenin'in dediği gibi, demokrasinin önemi sınıf mücadelesini

genişletmesi, açması veya bilinçlendirmesindendir.

Peki işçi sınıfı nasıl galip gelecektir sorusuna ise verilen cevap tüm ilerici ve

demokratik güçlerle eylem birliği içinde olacaktır.

Marksizm’de demokrasi mücadelesi bu süreçten sonra tekelci burjuvaziye

yönelecek ve işçi sınıfının haklarını elinden alan burjuvazi yıkılarak demokrasi

mücadelesi şekillenecektir.

Çalışmamızın son bölümünde kısaca bir değerlendirme yapmak gerekirse;

demokrasi yüzyıllar boyu gerek kelime itibarıyla gerekse içerik itibarıyla

üzerine açıklama yapılmaya çalışılan bir kavram olmuştur diyebiliriz. Yüzyıllar

boyunca insanoğlunun kendisi için en iyi yönetim biçiminin ne olduğu

sorusuna çoğunlukla verilen cevap demokrasi olmuştur. Ama unutulmaması

gereken bir değerlendirmeyi de eklemek gerektiği kanısındayız: demokrasi

hiçbir zaman salt yönetim biçimi olarak değerlendirilmemeli aynı zamanda bir

yaşam tarzı olduğu da ayrıca ve güçlü bir şekilde vurgulanmalıdır.

Nitekim Emre Kongar' da demokrasi için şu açılımı getirmektedir:

Demokrasinin gereklilik koşulu çoğunluk yönetimi; yeterlilik koşulu ise insanın

temel hak ve özgürlükleri olmalıdır.

KAYNAKÇA

1) Aron; Raymond; *Demokrasi ve Totalitarizm*; çev: Vahdi Hatay; Kültür Bakanlığı yayınları;

İstanbul; 1975

2) Ateş; Toktamış; *Utanç Yüzyılı*; Altın kitaplar;1. Baskı; İstanbul;1999

3) Çam; Esat; *Siyaset Bilimine Giriş*; Der yayınları; İstanbul;1990

4) ERTÜRK; Selahattin: *Diktacı Tutum ve Demokrasi*; Kültür Bakanlığı yayınları; Ankara;

1993

5) Fuller; Graham: *The Democracy Trap(Demokrasinin Çıkmazları)*Altın kitaplar; 1.baskı;

İstanbul 1996

6) Mert; Murat: *Temsil, Demokrasi ve Siyasal Kültür Kavramları Ekseninde 3 Kısım*

Seçimlerinin Düşündürdükleri; Türkiye ve Siyaset dergisi; kış 2003 sayısı.

7) Kışlalı; Ahmet Taner: *Siyasal Çatışma ve Uzlaşma*; İmge Kitabevi; 2.baskı; Ankara; 1992

8) Kongar Emre: *Demokrasi ve Laiklik*; Remzi Kitabevi; 1.baskı; İstanbul 1997

9) Köker; Levent: *Modernleşme, Kemalizm ve Demokrasi*; İletişim Yayınları; 3. Baskı;

İstanbul; 1995

10) Parkinson; C.Nortcote: *Siyasal Düşüncenin Evrimi*; Remzi Kitabevi; İstanbul; 1984

11) Sartori; Giovanni: *Demokrasi Teorisine Geri Dönüş*; çev: Tuncer Karamustafaoğlu,

Mehmet Turhan; Türk Demokrasi Vakfı yayınları; Ankara 1993

12) Tanilli; Server: *Devlet ve Demokrasi Anayasa Hukukuna Giriş*; Say yayınları; 2.baskı;

İstanbul;1981

- 13)** Tanilli; Server: *Nasıl Bir Demokrasi İstiyoruz?* Cem Yayınevi;7. Baskı; İstanbul; 1995
TOURAINE, Alain: *Demokrasi Nedir?* Çev: Olcay Kural YKY yayınları; İstanbul;1997
- 14)**

- 15)** Vergin; Nur: *Siyasetin Sosyolojisi*; Bağlam Yay; İstanbul;2007

16) *Ana Britannica Ansiklopedisi ilgili maddeleri(7 ve 20. Ciltler)*

17) *Hayat Ansiklopedisi; 2 cilt; demokrasi maddesi.*

Bir sonraki yazıda görüşmek dileğiyle...

İlker EKİCİ

ilker.ekici@politikadergisi.com [3]

Yorumlar

Ufak bir düzeltme

İçeriği Yazan: Asım US Zaman: Per, 24/02/2011 - 14:30

Sayın Ekici, yazı için emeğinize sağlık.

Ancak şu hususları dile getirme gereği hissettim. İsviçre Konfederasyonu bugün doğrudan demokrasiye örnektir. Ayrıca Doğrudan ve Temsili demokrasiye Yarı-temsili demokrasi de eklenmeli diye düşünüyorum.

Bunun haricinde bu tür demokrasi şekilleriyle, liberal demokrasi, sosyal demokrasi gibi içerik bileşimlerinin karıştırılmaması, ayrı bir sınıf altında alınması gerektiğini düşünmekteyim. Birisi şekil, birisi demokrasiyle birleştirilen ideolojik türlerdir.

Hatta bu ikisi arasında yer alan demokratik sosyalizm, sosyal liberalizm, sosyal muhafazakarlık vb... türler de eklense ve tarihten örnekler verilse daha uygun olabilirmiş. Muhafazakar demokrasi de unutulmuş.

Bir de Atinalılar 30 tiranlık sisteminden sonra, demokrasi ile yönetilmişlerdir, doğru. Ancak Spartalılar demokrasi değil, tiranlıkla yönetilmekteydi. Hatta daha sonra bu tiranlık biraz devşirilerek Ortaçağda Mora Despotluğuna dönüştürülmüştür.

- [Bilim/Kuramsal](#) [4]
- [Güncel](#) [5]

Kaynak URL (05/05/2024 - 17:19 tarihinde yazdırıldı):

<http://www.politikadergisi.com/makale/demos-kratos-demokrasi-2-bolum>

Bağlantılar:

[1] <http://www.politikadergisi.com/pd-uye/ilker-ekici>

[2] <http://www.politikadergisi.com/makale/demos-kratos-demokrasi-1bolum>

[3] <mailto:ilker.ekici@politikadergisi.com>

[4] <http://www.politikadergisi.com/category/icerik-kategorileri/bilimkuramsal>

[5] <http://www.politikadergisi.com/category/icerik-kategorileri/guncel>